

**Läänin sosiaali- ja terveysneuvos, dos.
Elli Aaltonen**

Omaishoidon tulevaisuus

**Liiton hallituksen ja
paikallisyhdistysten
hallitusten neuvottelupäivät**

Pe 29.8.2008

Lahti

1. Omaishoidon tuen tilanne nyt
2. Omaishoidon tuki ja hoitotuki
3. Hoitotukien yhteinen kehittäminen
4. Omaishoidon tuen verovähennys
5. Työn ja omaishoidon yhteensovittaminen
6. Järjestöjen osaamisen käyttöönotto

1. Omaishoidon tuen tilanne nyt

Laki omaishoidon tuesta (2006)

- vahvistaa omaishoidon asemaa osana sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja
- apua tarvitaan ikääntymisen (dementia), vammaisten, fyysisesti ja henkisesti, pitkäaikaisesti sairaiden tarpeisiin

□ hoitopalkkion
hoidettavalle tulevien palvelujen
hoitajan tarvitseman tuen

} kokonaisuus

□ toimeksiantosopimuksen
hoito- ja palvelusuunnitelman

} merkitys

□ lakisääteinen alaraja (317,22) ja
työstä lyhytaikaisesti siirtyvän
tuen (634,43) määrittäminen

Lain jälkeen

- useamman vuoden strateginen ajattelu vain osittain onnistunut
- vapaapäiviä lisätty, lakisääteisen vapaan ajan hoidon maksuja säädetty
- valtionosuuksia ikäihmisten laskennallisina kustannuksina korotettu
- tavoite 8 % >75 vuotiaista + vähintään 18 000 muuta henkilöä tuen piirissä v. 2012 vielä kaukana

□ hallitusohjelma:

- tuen siirtäminen Kelalle
- hoitovapaajärjestelmien kehittäminen
- työn ja omaishoidon yhteensovittaminen
- omaishoidon, hoitotuen ja kotitalousvähennyksen yhteensovittaminen

2. Omaishoidon tuki ja hoitotuki

Taustaa

- kohdistuvat pitkälti samoihin kotitalouksiin
- etuuksia ei ole yhteensovitettu
- omaishoidon tuki edelleen eri-arvoinen eri kunnissa

- ❑ hoitotukea ei käytetä avun ja palvelun hakemiseen niin tehokkaasti kuin olisi tarpeen
- ❑ hoitotuki = eläkkeen ”korotus”
- ❑ myös hoitotuen myöntämisessä jossain määrin alueellisia eroja
- ❑ hoitotukea ei osata aina hakea
- ❑ pienituloisilla ei ole varaa palveluihin, ei synny kustannuksia hoitotuen myöntämiseksi

- hoitotuki on korkeimmillaankin (288,49) niin pieni, ettei sillä pystytä vaativiin hoidon tarpeisiin
- hoitotuki on vahvemmin säädelty laissa verottomana sosiaaliturvaetuutena kuin omaishoidon tuki tehdyn työn palkkiona

3. Hoitotukien yhteinen kehittäminen

Hallitusohjelmasta sosiaaliturvakomitean pohdittavana oleva asia:

- valtiolle nykyistä suurempi ja paremmin kohdennettu vastuu hoidosta ja hoivasta
- hoitotuki nykyistä kohdennetummin ihmisten kotona selviytymiseen ja kotona tapahtuvan hoidon taloudelliseen tukemiseen
- hoitotuen lääkekustannukset, matkat, lääkärinpalkkiot, maksut tutkimuksesta ja hoidosta, erityislakien (SV-laki, uplaki ym.) piiriin

Yleinen hoitotuki:

- ❑ määrä riippuisi hoidettavan toimintakyvystä ja siihen liittyvästä avun tarpeesta
- ❑ hoitotuki maksettaisiin hakemuksen mukaan
 - a) hankittaviin palveluihin suoraan hoidettavalle ja/tai
 - b) omaishoitoon suoraan omaishoitajalle
- ❑ sisältäisi verottoman ja palkkio-
mahdollisuuden (ml. eläketurva,
vakuutusturva)

- perustuisi kunnan tekemään hoito- ja palvelusuunnitelmaan
 - a) palvelu, johon hoitotuki kohdistuu
 - b) tämän lisäksi tarpeellinen kunnan palvelu hoidettavan ja hoitajan hyvinvointiin
 - c) palvelusetelimahdollisuus

- ❑ edellyttää ennen Kelaan tulevaa hakemusta myös toimintakyvyn arvioinnin, johon hoito- ja palvelusuunnitelman riittävyttä verrataan

- ❑ edellyttää hyvää kunnan ja Kelan yhteistyötä

- ❑ edellyttää riittävää tasoa hoitotessa omaishoitaja-vaihtoehtoon

4. Omaishoidon tuen verovähennys

- hoitotukea saavilla olisi edelleen oikeus kotitalousvähennykseen, jos he ostavat vielä sellaisia palveluja, jotka kuuluvat vähennyksen piiriin eikä niihin ole maksettu hoitotukea
- hoitotuen määrittäminen eri muodoissaan ns. etuoikeutetuksi tuloksi
- tuloverolakiin lisäys omaishoitajan mahdollisuudesta tehdä palkkiosta omaishoitovähennys
(^o kotitalousvähennyksen taso = 2 300 € / vuosi)
(vaikutus 60 milj. €)

5. Työn ja omaishoidon yhteensovittaminen

- ❑ mahdollisuus siirtyä määrärajaksi toimimaan koko- tai osapäiväiseksi omaishoitajana
 - pula työntekijöistä ei sallisi tätä
 - + omaishoitajia tarvitaan jo nyt hoitotyöhön
 - + on myös työntekijän omaan työmotivaatioon, tuottavuuteen ja hyvinvointiin liittyvä kysymys

- ❑ mahdollisuus äkilliseen hoitovapaaseen oman vanhemman / puolison kohdalla (4 päivää)

6. Järjestöjen osaamisen käyttöönotto

- hallitusryhmän lupaus ”**huolehtia omaishoitajien jaksamisesta parantamalla mahdollisuuksia pitää lakisääteiset vapaat sekä parantamalla omaishoitajien sijaisavun saamista**” tulisi lunastaa

- ❑ järjestöt tähän nykyistä vahvemmin mukaan. Järjestöjen antama tuki ei olisi päällekkäistä kuntavelvollisuuksien kanssa, kun palvelu kohdistuu omaishoitajiin, jotka eivät saa omaishoidon tukea
- ❑ järjestöjen mahdollisuus tarjota palvelua ja rahoitus tähän (Ray, kunta, valtio) tulisi turvata